

DUM č. 2 v sadě

9. Zsv-1 Opakování k maturitě ze ZSV

Autor: Zdeňka Vašínová

Datum: 15.05.2014

Ročník: maturitní ročníky

Anotace DUMu: Cílem studijního materiálu, který je určen studentům společenskovedního semináře maturitního ročníku, je zopakovat základní informace o významných osobnostech, událostech a dokumentech týkajících se ochrany lidských práv ve světě.

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

LIDSKÁ PRÁVA

Úkol č. I: K datům přiřaďte historickou událost nebo dokument. Jeden řádek je správně:

Poznáte který?

1. 1215 Charta OSN
2. 1776 Deklarace práv člověka a občana
3. 1781 Magna charta libertatum
4. 1789 Listina základních práv a svobod
5. 1865 Prohlášení nezávislosti USA
6. 1907 Všeobecné volební právo pro muže v Rakousku – Uhersku (Předlitavsku)
7. 1919 Zrušení otroctví v USA
8. 1945 Úmluva o právech dítěte
9. 1948 Zrušení nevolnictví Josefem II.
10. 1950 Mezinárodní pakty o ochraně lidských práv (vydané OSN)
11. 1959 Všeobecná deklarace lidských práv
12. 1966 Volební právo žen v Československu
13. 1989 Deklarace práv dítěte
14. 1991 Evropská úmluva o ochraně lidských práv (vydaná Radou Evropy)

Úkol č. II: Ve kterých dokumentech uvedených v úkolu č. I najdete tato slova:

1. *Představitelé francouzského lidu, ustanoveni v Národním shromáždění, domnívajíce se, že nevědomost, zapomenutí nebo pohrdání lidskými právy jsou jedinými příčinami veřejných neštěstí a zkorumpování vlád, rozhodli se vyložit v slavnostní Deklaraci přirozená, nezczitelná a posvátná práva člověka za tím účelem, aby tato Deklarace, neustále jsouc před očima všem členům lidské společnosti, uváděla jim stále na paměť jejich práva a jejich povinnosti...*
2. *My, lid....., jsouce odhodláni uchránit budoucí pokolení metly války, která dvakrát za našeho života přinesla lidstvu nevýslovné strasti, prohlásit znovu svou víru v základní lidská práva, v důstojnost a hodnotu lidské osobnosti, v rovná práva mužů i žen a národů velkých i malých, vytvořit poměry, za nichž mohou být zachovány spravedlnost a úcta k závazkům plynoucím ze smluv a jiných pramenů mezinárodního práva, ...A k tomu cíli: pěstovat snášenlivost a navzájem žít v míru jako dobří sousedé, sjednotit své síly k udržení mezinárodního míru a bezpečnosti, ...*
3. *....dítě musí v zájmu plného a harmonického rozvoje osobnosti vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění, že má být vychovááno v duchu ideálů prohlášených v Chartě spojených národů, a to zejména v duchu míru, důstojnosti, snášenlivosti, svobody, rovnosti a solidarity.....Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, přijímají všechna nezbytná opatření, včetně zákonodárných, správních, sociálních a kulturních opatření, k ochraně dětí před nezákonným užíváním narkotických a psychotropních látek definovaných příslušnými mezinárodními smlouvami a k zabránění využívání dětí při jejich nezákonné výrobě a obchodování s těmito látkami.*
4. Článek 25:
(2) *Občanům příslušejícím k národnostním a etnickým menšinám se za podmínek stanovených zákonem zaručuje též*
a) *právo na vzdělání v jejich jazyku,*

- b) právo užívat jejich jazyka v úředním styku,
- c) právo účasti na řešení věcí týkajících se národnostních a etnických menšin.

Úkol č. III: Poznejte významné ochránce lidských práv:

1. Žil v letech 1869 - 1948. Prosazoval aktivní, ale nenásilný odpor. Jeho cílem bylo mimo jiné odstranit společenskou diskriminaci nedotýkatelných. Na rozdíl od ostatních reformátorů se však nesnažil zrušit kastovní systém jako celek, ale spíše dosáhnout společenského uznání pro nízké kasty.
2. Narodil se v roce 1929. Zemřel násilnou smrtí v roce 1968. Mimo jiné se zúčastnil pochodu na Washington, kde pronesl svůj slavný projev „I_Have a Dream“. V roce 1964 obdržel Nobelovu cenu míru za své úsilí o ukončení rasové segregace a diskriminace prostřednictvím občanské neposlušnosti a jiných nenásilných praktik. Zabýval se problémy afroameričanů: otázkami nerovnosti ve vzdělání, výběru povolání, zdravotní péči, právu volit.
3. Žil v letech 1921 - 89. Pracoval jako jaderný fyzik. Podařilo se mu přesvědčit sovětské vedení, aby přistoupilo na americký návrh o zastavení jaderných testů, který byl podepsán v Moskvě mezi Spojenými státy, Sovětským svazem a Velkou Británií. Roku 1970 spoluzaložil Moskevský výbor pro lidská práva. Stal se předním obráncem lidských práv v celém komunistickém Východním bloku. V roce 1988 byla založena Evropským parlamentem Cena za svobodu myšlení, která nese jeho jméno.
4. Narodila se v roce 1945. Vstoupila do politiky, aby pomohla demokratizaci v Barmě. Vládnoucí vojenská junta ji ale v roce 1989 zavřela do domácího vězení. Byla jí nabídnuta svoboda, pokud odejde ze země, což ale odmítla. Za svoji činnost obdržela Nobelovu cenu míru.
5. Tento muž (1936-2011) byl za svou kritiku komunistického režimu několikrát vězněn. Z vězení psal dopisy své ženě, které se staly později základem jeho knihy. Psal také dramata a eseje. Po pádu komunistického režimu se stal prezidentem republiky, která se ale po čase rozpadla na dva samostatné státy.

Úkol č. IV: Určete správné odpovědi v testu k Listině základních práv a svobod. Může být více správných možností i žádná:

1. Listina základních práv a svobod: a) byla přijata v roce 1991
b) je součástí ústavního pořádku ČR
c) spolu s Ústavou ČR stojí v právním řádu nad zákony
2. Mezi základní lidská práva patří: a) právo na život
b) svoboda projevu
c) zákaz jakéhokoli vyvlastnění soukromého majetku
3. Politická práva: a) jsou přiznána pouze občanům České republiky
b) patří k nim volební právo, nedotknutelnost obydlí a právo na vzdělání
c) jsou obsažena ve 3. hlavě, která také vysvětluje základní principy demokracie

4. Hospodářská, sociální a kulturní práva: a) patří k nim petiční právo
b) je to např. právo na stávkou, které může být pro některé profese omezeno
c) je to např. právo na sdružování v odborech
5. Práva národnostních a etnických menšin: a) zaručují všem cizincům na našem území právo na vzdělání v mateřském jazyce
b) umožňují občanům tvořícím národnostní menšinu rozvíjet vlastní kulturu
c) zaručují každému cizinci získat české státní občanství
6. Právo na soudní a právní ochranu: a) umožňuje domáhat se ochrany práv u soudu
b) stanoví, že nikdo nesmí odepřít výpověď u soudu
c) zaručuje každému právo na obhajobu

Úkol č. V: Napište pojem, který se vám vybaví po přečtení následujících slov:

1. Otakar Motejl, Pavel Varvařovský, Anna Šabatová.....
2. Jihoafrická republika, rasová segregace, věznění Nelsona Mandely.....
3. zločin proti lidskosti, holocaust, Rwanda.....
4. kampaně proti porušování lidských práv, vznik organizace 1961, pomoc tzv. vězňům svědomí.....

Úkol č. VI: Odpovězte na otázky a úkoly:

1. Ve kterých zemích jsou dnes porušována lidská práva?
2. Uveďte příklady nerovnoprávného postavení žen ve světě.
3. Jak jsou porušována práva dětí ve světě?
4. Vysvětlete rozdíl mezi Všeobecnou deklarací lidských práv a Listinou základních práv a svobod.
5. Popište roli veřejného ochránce práv v České republice.
6. Jak se může občan České republiky domáhat ochrany svých práv?

Zdroje:

ÚZ Usnesení předsednictva ČNR č.2/1993Sb.,o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, jak vyplývá ze změny provedené ústavním zákonem č.162/1998 Sb.

<http://www.ochrance.cz>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Deklarace>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/>

<http://www.unicef.cz>

<http://www.psp.cz/docs/laws/>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Mah%C3%A1tma_G%C3%A1ndh%C3%AD

<http://cs.wikipedia.org/wiki/>

Vzhledem k povaze úkolu č. III není možné uvést přesnou koncovku stránek

Řešení úkolů:

získají pedagogové na adrese vasinova@gml.cz